

УДК 61:378:534.78

Любов Манюк

ORCID iD 0000-0002-4685-594X

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри латинської та іноземних мов,
Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького,
вул. Пекарська, 69, 79000 Львів, Україна,
lyubov.manyuk@gmail.com

Наталія Кучумова

ORCID iD 0000-0003-0985-0995

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри латинської та іноземних мов,
Львівський національний медичний університет
імені Данила Галицького,
вул. Пекарська, 69, 79000 Львів, Україна,
natali.kuchumova@gmail.com

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ДО ФАХОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ: БАЗОВІ ПОНЯТТЯ

У статті здійснено аналіз базових понять, що стосуються підготовки майбутніх лікарів до фахової комунікації; описано чинники розвитку комунікативних навичок з метою подальшого врахування отриманих результатів під час розроблення змісту дисциплін, орієнтованих на розвиток професіоналізму й формування комунікативних умінь студентів-медиків. Виявлено, що базові поняття «підготовки майбутніх лікарів до фахової комунікації» сформовані взаємозв'язками освітньо-професійних (комунікативна підготовка → комунікативна навички → фахова комунікативна підготовка → фахові комунікативні навички) і лінгвістичних термінологічних складових (фахова мова → фахове мовлення → фаховий текст → фахове спілкування → фахова комунікація). У результаті їх аналізу встановлено, що фахова комунікація майбутніх лікарів розвивається під впливом професійних і лінгвістичних знань, а також психологічних чинників. Дисципліни, орієнтовані на підготовку студентів-медиків до комунікації в професійному середовищі повинні охоплювати теоретичні й практичні аспекти формування фахового мислення та мовленнєвих умінь; оволодіння сукупністю професійних навичок і мовленнєвих умінь; розвиток соціально та професійно важливих якостей студентів-медиків; загальні засади методології професійної діяльності з метою форсування готовності до фахової комунікації за допомогою фахової мови у визначених форматах фахового спілкування.

Ключові слова: заклад вищої освіти у сфері охорони здоров'я; комунікативні навички; майбутній лікар; фахова комунікація.

Вступ. У світлі сучасних глобалізаційних процесів, що охоплюють всі сфери суспільної та професійної діяльності, в тому числі медичної, інтерес до ролі та функцій комунікації постійно зростає. Глобальна комунікація лікарів має рушійне значення для надання якісних

медичних послуг, професійного зростання, запозичення та обміну досвідом, забезпечення мобільності тощо. Вивчення основ фахової комунікації передбачено освітньо-професійними програмами підготовки студентів-медиків. Нині комунікативна підготовка впродовж

навчання у закладі вищої освіти (ЗВО) у сфері охорони здоров'я орієнтована на формування мовленнєвих умінь, розвиток емпатії, формування навичок налагодження ділових стосунків з колегами, медичним персоналом, а також побудови доброзичливих, довірливих відносин з пацієнтами та їхніми близькими. Ця важлива складова професійної підготовки майбутніх лікарів репрезентована спеціальною лексикою, що зумовлює необхідність її виокремлення, систематизації та комплексного дослідження.

Аналіз наукових публікацій засвідчує значний інтерес вітчизняних і зарубіжних науковців до проблем розвитку комунікативних навичок майбутніх лікарів, проте ми не виявили цілісного дослідження термінології *підготовки студентів-медиків до фахової комунікації*. Таким чином, комплексне вивчення термінів здійснене за допомогою аналізу праць українських і зарубіжних вчених-педагогів, а саме: А. Агаркової (2010), М. Гоята (2009), І. Гуменної (2015), Д. Діксона (1997), Э. Зеера (2005), С. Поплавської (2009), О. Шумського (2013), Ю. Юсефа (2013), а також лінгвістів С. Вискушенка, А. Міщенко (2013), В. Юкало (2003) та ін. У свою чергу цей процес потребував застосування як основного аналітичного методу із дотриманням логіко-семантичного і лінгвістичного підходів.

Мета статті – здійснити аналіз базових понять й обґрунтувати *підготовку майбутніх лікарів до фахової комунікації* для подальшого врахування отриманих результатів під час розроблення змісту дисциплін, орієнтованих на розвиток професіоналізму та підготовки студентів-медиків до комунікації в професійному середовищі впродовж навчання у ЗВО у сфері охорони здоров'я.

Термінологічний аналіз підготовки майбутніх лікарів до фахової комунікації. Індикатором оцінки якості роботи лікаря є професіоналізм, що розглядається як сукупність професійних якостей, що виявляються у трьох вимірах, а саме: 1) фахова компетентність; 2) здатність до взаємодії з людьми, що ґрунтується на емпатії (грец. *empathia* – співпереживання), ввічливості та доброзичливості; 3) морально-етична культура особистості, що відображається у здатності підтримувати стосунки, побудовані на довірі та моральності, котрі передбачають чесність, скромність і відповідальність (Агаркова, 2010, с. 12).

Рада Європи з питань освіти визначила п'ять основних груп компетенцій, що визначають успішність майбутніх фахівців, до яких належать: політичні та соціальні компетенції, моральні компетенції, мовні компетенції, інформаційно-технологічні компетенції, самоосвітні та самовиховні компетенції (Вища освіта в Україні, 2005). Як бачимо, мовні та моральні компетенції займають центральне місце. Однак у сучасній системі підготовки майбутніх лікарів у ЗВО у сфері охорони здоров'я України основними компонентами освітньо-професійних програм і державних стандартів є професійно-знаннєвий і професійно-технологічний (Агаркова, 2010, с. 13), а професійно-комунікативні аспекти вважаються другорядними, хоча міжособистісна взаємодія у професійному середовищі, що є компонентом професіоналізму лікарів, виявляється саме під час професійних дій та фахової комунікації.

Науковець-лінгвіст В. Юкало (2003) характеризує фахову комунікацію лікарів або професійну комунікацію лікарів як «вид професійної медичної комунікації, в якій хоча б одним із комунікантів є лікар» (с. 7). Дослідниця С. Поплавська (2009) визначила фахову комунікацію як «систему безпосередніх чи опосередкованих зв'язків лікаря, що реалізуються за допомогою вербальних і невербальних засобів комунікації з метою взаємообмінної інформацією та смислами, моделювання й управління процесом комунікативної взаємодії, регулювання професійних відносин лікаря із суб'єктами професійної діяльності» (с. 8). Іншими словами, фахова комунікація лікарів реалізується під час різних видів комунікативної взаємодії у професійному середовищі.

Прихильники компетентнісного підходу до фахової комунікації характеризують її як «наслідок професійно-орієнтованої комунікативної компетентності, що формується в результаті взаємодії професійних і комунікативних компетентностей» (Юсеф, 2013). Комунікативні вміння лікарів вони розглядають як сукупність мовленнєвих, морально-етичних і професійних компетентностей, котрі, на нашу думку, є чинниками фахової комунікації (Рис. 1). У Законі України «Про освіту» зазначено, що «компетентність – це динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає

Рис 1. Чинники фахової комунікації лікаря

здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти» (Закон України, 2017).

У дослідженнях вчених-лінгвістів (Міщенко, 2013) і педагогів (Шпіцберг, 1980) фахова комунікація визначена як: «система безпосередніх чи опосередкованих зв'язків фахівця, що є різновидом комунікативної діяльності, під час якої відбувається обмін інформацією та смислами між індивідами, а також моделювання й управління процесом комунікативної взаємодії, регулювання професійних відносин фахівця із суб'єктами професійної діяльності за допомогою вербальних і невербальних засобів комунікації, спільної системи символів, знаків або поведінки з метою реалізації професійних цілей та завдань». Іншими словами, це багатоаспектний процес обміну інформацією між індивідами з метою реалізації професійних цілей та завдань (Діксон, 1997).

Інструментом фахової комунікації є фахова мова – «мовна знакова система, що позначає усі форми вербальної та невербальної фахової комунікації у межах певної науково-професійної галузі та характеризується специфічним лексиконом і встановленими нормами щодо вживання загальноприйнятих лексичних і граматичних засобів, які завжди у ній присутні; забезпечує взаєморозуміння між представниками певної галузі та виникає в результаті накопичення мовних навичок і свідомого розуміння методів, процесів, явищ та зв'язків у певному виді діяльності, галузі, фаху» (Міщенко, 2013, с. 15), що реалізується за допомогою фахового мовлення – «процесу використання фахової мови під час спілкування в професійному середовищі або фахового спілкування».

Слід диференціювати поняття «фахова комунікація» та «фахове спілкування», оскільки останній термін є лише одним із компонентів

фахової комунікації, що реалізується у форматі усного або письмового діалогу чи полілогу. Фахове спілкування – це комунікативний акт міжособистісної взаємодії у площині «людина-людина», що відбувається шляхом впливу та взаємозв'язку професійної поведінки і мислення у формі фахових текстів – «складних комунікативних механізмів між фахівцями» (Манюк, 2016).

Лінгвісти ототожнюють терміни «фаховий текст» та «фаховий дискурс» і визначають його як «прагматично спрямований, усний або письмовий, вербально чи невербально наповнений, складний комунікативний механізм чи ситуація між адресантом та адресатом у процесі комунікативного акту в певному часовому, просторовому та інших контекстах між фахівцями, що є лінгвістичним компонентом фахової комунікації, результатом фахового мовлення, формою реалізації фахової мови та індикатором фахової комунікативної компетентності» (Міщенко, 2013, с. 28). Фахова мова лікарів поділяється на мову медицини (медична наукова мова), медичну розмовну мову, мову медичної документації та мову медичної реклами. У медичній розмовній мові розглядають два підвиди, а саме: мова медичної практики та власне розмовна мова. Згадані різновиди фахової мови лікарів застосовуються під час інтрапрофесійної та інтерпрофесійної комунікації в розмовному, офіційно-діловому та науковому стилях комунікації у сучасних форматах фахової взаємодії, а саме: діловий, формально-рольовий, програмований, духовно-міжособистісний тощо (Манюк, 2016).

Професія лікаря вимагає підвищеної мовленнєвої відповідальності щодо взаємодії, яка відбувається великою мірою в процесі комунікації. Саме тому, важливість формування комунікативної компетентності студентів-медиків не викликає заперечень. Власне, сфор-

мовані комунікативні навички необхідні для будь-якої професійної діяльності в системі «людина – людина». Комунікативна компетентність є системотвірним чинником соціальної та професійної компетентностей, відображає рівень майстерності людини в міжособистісному спілкуванні.

Відповідно до положень, викладених М. Обозовим, комунікативна компетентність виражена у двох аспектах, а саме: орієнтованість особистості в різних ситуаціях спілкування на основі знань і досвіду та здатність ефективної міжособистісної взаємодії. Подібної точки зору щодо аналізу комунікативної компетентності дотримується О. Шумський (2013), який вважає, що це комплексне поняття, сформоване в результаті взаємодії таких елементів, як: ефективність конкретної ситуації соціальної взаємодії та взаємозв'язок знань, мотивації, емоцій і поведінки (с. 4).

Відповідно до визначення Е. Зеєра (2005, с. 25), до структури комунікативної компетентності належать: 1) знання в галузі комунікативних дисциплін; 2) комунікативні та організаторські здібності; 3 культура вербальної та невербальної взаємодії; 4) здатність до самоконтролю; 5) здатність до емпатії.

У контексті медичної освіти емпатія означає розуміння проблем, переконань, побажань пацієнта та здатність виявити це розуміння під час комунікативного акту з хворим та його родичами, тобто забезпечити ефективний зворотний зв'язок. Під час взаємодії з пацієнтом емпатія виявляється також у намірі допомогти шляхом профілактики, полегшення болю та страждань. Емпатія передбачає розуміння іншого, вміння поставити себе на його місце. Освітяни медичної галузі диференціюють поняття емпатія та співчуття. Лікар, що має здатності до емпатії, зосереджений на *розумінні* виду та характеру стану пацієнта, тоді як співчутливий лікар фокусує свою увагу на *відчутті* впливу й тяжкості його стану (Гоят, 2009).

Узагальнивши результати лінгвістичних та психолого-педагогічних досліджень, визначимо, що комунікативна компетентність – це сукупність комунікативних навичок, сформованих взаємозв'язками знань в галузі комунікативних дисциплін, комунікативними та організаторськими здібностями, здатністю до емпатії, самоконтролю, культурою вербальної та невербальної взаємодії, що впливають на

ефективність конкретної ситуації соціальної взаємодії, та відображають рівень майстерності людини у міжособистісному спілкуванні, який полягає у здатності особистості спілкуватися добре, тобто ясно, конкретно, зрозуміло та доцільно. З іншого боку, комунікативна компетентність у межах окремої професійної галузі характеризується як фахова або професійна комунікативна компетентність, сукупність освітньо-професійних та комунікативних навичок, що сприяють ефективному обміну інформацією та смислами у інтрапрофесійному та інтерпрофесійному середовищах за допомогою вербальних і невербальних засобів комунікації, спільної системи символів, знаків або поведінки, які застосовуються з метою реалізації професійних цілей та завдань, що є метою підготовки до фахової комунікації та центральним її компонентом.

Підготовка до фахової комунікації або фахова комунікативна підготовка передбачає формування професійної та комунікативної компетентностей, які у вищій медичній освіті реалізуються за допомогою поетапної професійної підготовки у ЗВО у сфері охорони здоров'я та вивчення дисциплін, орієнтованих на здобуття клінічних, мовних та соціокультурологічних компетентностей (Гуменна, 2015; Юсеф, 2013). Сучасні педагогічні підходи до фахової комунікативної підготовки майбутніх лікарів та глобалізаційні процеси передбачають використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання та, згодом, професійної комунікативної взаємодії.

Висновки. Теоретичний термінологічний аналіз психолого-педагогічної літератури з використанням лінгвістичного та логіко-семантичного підходів сприяв конкретизації базових понять дослідження й обґрунтуванню *підготовки майбутніх лікарів до фахової комунікації* як цілісної освітньо-професійної системи, що характеризується сукупністю змістових і структурних складових, спрямованої на оволодіння студентами методологією професійної діяльності, сукупністю професійно-комунікативних навичок, мовленнєвих умінь, соціально та професійно важливих якостей. Такий підхід уможливорює формування у студентів готовності до інтерпрофесійного й інтрапрофесійного спілкування в розмовному, офіційно-діловому та науковому стилях комунікації за допомогою фахової

мови (медична наукова мова, медична розмовна мова, мова медичної документації та мова медичної реклами) у сучасних форматах фахової взаємодії (діловий, формально-рольовий, програмований, духовно-міжособистісний тощо).

Дисципліни, орієнтовані на розвиток професіоналізму й формування комунікативної компетентності студентів-медиків впродовж навчання у ЗВО повинні охоплювати теоретичні й практичні аспекти формування фахового мислення та мовленнєвих умінь; оволодіння сукупністю професійних навичок і мовленнєвих умінь; розвиток соціально та професійно важливих якостей студентів-медиків; загальні засади методології професійної діяльності з метою форсування готовності до фахової комунікації за допомогою фахової мови у визначених форматах фахового спілкування.

Одним з перспективними напрямів наших подальших досліджень цієї проблеми є формування змісту дисциплін, орієнтованих на розвиток фахових комунікативних навичок майбутніх лікарів.

Література

- Агаркова А. О. Деякі аспекти формування професійно-етичної культури лікаря. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка*. 2010. № 7 (194). Ч. 1. С. 10–14.
- Вискушенко С. А. Фахова мова як об'єкт лінгвістичного дослідження. Науковий блог НаУ «Острозька Академія». URL: <http://lingvj.oa.edu.ua/articles/2015/n58/55.pdf/> (дата звернення: 30.03.2018).
- Вища освіта в Україні: навч. посіб. / В. Г. Кремень та ін. Київ: Знання. 2005. 327 с.
- Гуменна І. Р. Особливості підготовки майбутніх лікарів до професійної комунікації. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2015. № 1 (48). С. 100–104.
- Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 20.03.2018).
- Зеер Э. Ф., Павлова А. М., Сыманюк Э. Э. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход: учебное пособие. Москва: Московский психолого-социальный институт, 2005. 216 с.
- Манюк Л. Технологія врахування лінгвістичних особливостей фахової комунікації майбутніх лікарів. *Педагогічний процес : теорія і практика*. 2016. Вип. 4 (55). С. 119–124.
- Міщенко А. Л. Лінгвістика фахових мов та сучасна модель науково-технічного перекладу: монографія. Вінниця: Нова Книга. 2013. 448 с.
- Поплавська С. Д. Формування готовності студентів медичних коледжів до комунікативної взаємодії у професійній діяльності: автореф дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Житомир. 2009. 21 с.
- Шумський О. Л. Професійна комунікація правоохоронців у контексті міжкультурної взаємодії. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2013. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_2_18 (дата звернення: 20.02.2018).
- Юкало В. Я. Мовні стереотипи в комунікаціях лікаря: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «Українська мова». НАН України; Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ, 2003. 24 с.
- Юсеф Ю. В. Особливості формування комунікативної культури майбутніх лікарів у сучасному соціокультурному середовищі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 21. С. 145–150.
- Dickson D., Hargie O., Morrow N. Communication Skills Training for Health professionals. London: Nelson Thornes Ltd., 1997. 415 p.
- Hojat M. Ten approaches for enhancing empathy in health and human services culture. *Journal of Health and Human Services Administration*. 2009. Vol. 31. P. 412–450.
- Spitzberg B. H. Progress and Pitfalls in conceptualizing and Researching Intercultural Communication Competence. *Speech Communication Association*. New Orleans, 1980. P. 209–226.

References

- Aharkova, A. O. (2010). Deiaki aspekty formuvannia profesiino-etychnoi kultury likaria [Some developmental aspects of the professional and ethical culture of physicians]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohika*, 7 (194), 10–14 (ukr).
- Vyskushenko, S. A. (2013). *Fakhova mova yak obiekt linhvistychnoho doslidzhennia [Professional language as the object of linguistical research]*. Naukovyi blog NaU «Ostrozka Akademiia». Retrieved from: <http://lingvj.oa.edu.ua/articles/2015/n58/55.pdf/> (ukr).
- Kremen, H., Nikilaienko, S. (Eds.) (2005). *Vyshcha osvita v Ukraini: navchalny posibnyk [Higher Education in Ukraine: coursebook]*. Kyiv, Ukraine: Znannia (ukr).
- Humenna, I. R. (2015). Osoblyvosti pidhotovky maibutnikh likariv do profesiinoi komunikatsii [The Peculiarities of Professional Communication Training of the Future Physicians]. *Naukovyi visnyk MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedahohichni nauky*, 1 (48), 100–104 (ukr).
- Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Law of Ukraine «On Education»]*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (ukr).
- Zeer, Ye. F., Pavlova, A. M., Symaniuk, E. E. (2005). *Modernyzatsiia professyonalnoho obrazovanyia: kompetentnostnyi podkhod: uchebnoe posobyie [Modernisation of the professional training: competence approach: coursebook]*. Moscow, Russia: Moskovskiyi psykhologo-sotsyalnyi institut (rus).
- Maniuk, L. (2016). Tekhnolohiia vrakhuvannia linhvistychnykh osoblyvostei fakhovoi komunikatsii maibutnikh likariv [The technologies of accounting linguistic peculiarities of professional communication of future physicians]. *Pedahohichni protses: teoriia i praktyka*, 4 (55), 119–124 (ukr).
- Mishchenko, A. L. (2013). *Linhvistyka fakhovykh mov ta suchasna model naukovo-tekhnichnoho pereklada [The linguistics of professional languages and modern model of scientific and technical translation]*. Vinnytsia, Ukraine: Nova Knyha (ukr).
- Poplavska, S. D. (2009). Formuvannia hotovnosti studentiv medychnykh koledzhiv do komunikatyvnoi vzaiemodii u profesiinii diialnosti: avtoref dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk [Preparing the students of medical colleges to the communicative interaction in the process of their professional activity]. Extended abstract of the candidate's thesis 13.00.04. Zhytomyr, Ukraine (ukr).
- Shumskiyi, O. L. (2013). Profesiina komunikatsiia pravoookhorontsiv u konteksti mizhkulturnoi vzaiemodii [Professional communication of lawyers in the context of intercultural interaction]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2013_2_18 (ukr).
- Yukalo, V. Ia. (2003). *Movni stereotypy v komunikatsiakh likaria [Linguistic stereotypes in the communication of a physician]*. Extended abstract of the candidate's thesis 10.02.01. Kyiv, Ukraine (ukr).
- Yusef, Iu. V. (2013). Osoblyvosti formuvannia komunikatyvnoi kultury maibutnikh likariv u suchasnomu sotsiokulturnomu seredovysshchi [The developmental peculiarities of future physicians' communication culture in modern social and cultural environments]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky*, 21, 145–150 (ukr).
- Dickson, D., Hargie, O., Morrow, N. (1997). *Communication Skills Training for Health professionals*. London, Great Britain: Nelson Thornes Ltd (eng).
- Hojat, M. (2009). Ten approaches for enhancing empathy in health and human services culture. *Journal of Health and Human Services Administration*, 31, 412–450 (eng).
- Spietzberg, B. H. (1980). Progress and Pitfalls in Conceptualizing and Researching Intercultural Communication Competence. *Speech Communication Association*. New Orleans, USA, 209–226 (eng).

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОММУНИКАЦИИ: БАЗОВЫЕ ТЕРМИНЫ

Манюк Любовь, кандидат педагогических наук,
старший преподаватель кафедры латинского и иностранных языков,
Львовский национальный медицинский университет имени Данила Галицкого,
ул. Пекарская, 69, 79000 Львов, Украина, lyubov.manyuk@gmail.com

Кучумова Наталья, кандидат педагогических наук,
доцент кафедры латинского и иностранных языков,
Львовский национальный медицинский университет имени Данила Галицкого,
ул. Пекарская, 69, 79000 Львов, Украина, natali.kuchumova@gmail.com

В статье осуществлен анализ базовых понятий подготовки будущих врачей к профессиональной коммуникации и описаны факторы развития коммуникативных навыков с целью дальнейшего учета полученных результатов при разработке содержания дисциплин, ориентированных на развитие профессионализма и формирование коммуникативных навыков студентов-медиков. Выявлено, что базовые понятия «подготовки будущих врачей к профессиональной коммуникации» сформированы взаимосвязями образовательно-профессиональных (коммуникативная подготовка → коммуникативная навыки → профессиональная коммуникативная подготовка → профессиональные коммуникативные навыки) и лингвистических составляющих (профессиональная речь → профессиональное вещание → профессиональный текст → профессиональное общение → профессиональная коммуникация). В результате терминологического анализа установлено, что профессиональная коммуникация будущих врачей развивается под влиянием профессиональных и лингвистических знаний, а также психологических факторов. Дисциплины, ориентированные на подготовку студентов-медиков к коммуникации в профессиональной среде должны охватывать теоретические и практические аспекты формирования профессионального мышления и речевых умений; овладение совокупностью профессиональных навыков и речевых умений; развитие социально и профессионально важных качеств студентов-медиков; общие принципы методологии профессиональной деятельности с целью форсирования готовности к профессиональной коммуникации с помощью специального языка в определенных форматах профессионального общения.

Ключевые слова: будущий врач; коммуникативные навыки; профессиональная коммуникация; учреждение высшего образования в сфере здравоохранения.

TERMS ANALYSIS REFERRING TO THE PROFESSIONAL COMMUNICATION TRAINING OF FUTURE PHYSICIANS

Manyuk Lyubov, Ph.D. (Pedagogy),
Senior Lecturer of the Department of the Latin and Foreign Languages,
Danylo Halytsky Lviv National Medical University,
69 Pekarska Str., 79000 Lviv, Ukraine, lyubov.manyuk@gmail.com

Kuchumova Nataliya, Ph.D. (Pedagogy),
Associate Professor of the Department of the Latin and Foreign Languages,
Danylo Halytsky Lviv National Medical University,
69 Pekarska Str., 79000 Lviv, Ukraine, natali.kuchumova@gmail.com

The article presents the main findings of carried out terminological analysis of the professional communication training in undergraduate medical education and describes developmental factors influ-

encing the communication skills development with the aim of further accounting received results in the process of modernizing subjects directed at the formation of professional qualities and communicative competence of medical students. The definition of the terms referring to the medical communication training enabled us to determine professional communication of future physicians that develops under the influence of linguistic, psychological, educational and professional factors. The communication readiness includes the development of professional and communication competencies which are realized in the current system of higher medical education by the staged professional undergraduate training and subjects aimed at gaining clinical, linguistic, social and cultural skills. Thus, communicative competence involves the development of lexical and grammatical competencies in both Ukrainian and foreign languages as well as the formation of ethical values in order to provide effective monologues, dialogues and polylogues during the interpersonal and intrapersonal interaction in colloquial, official, business, academic and teaching speaking styles. Modern pedagogical approaches to the professional communication training and global academic processes necessitate the application of information and communication technologies in the educational process physicians and their further carrier. The subjects directed at the development of communicative competencies of medical students should encompass theoretical and practical aspects of professional clinical thinking and proper language skills; acquiring clinical skills; development of social and professionally important qualities and values; learning the key aspects of professional activity with the aim to force the readiness for professional communication by means of professional language in the determined forms of communication.

Key words: *higher medical education institution; communicative competence; communication skills; future physician; terminological system; professional communication.*

Стаття надійшла до редакції 07.04.2018

Прийнято до друку 26.04.2018